

Dosarul nr. 2ra-227/2022
2-11015653-01-2ra-22022022

prima instanță: Judecătoria Cahul, sediul Central (jud: M. Bușuleac)
instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud: G. Vavrin, I. Dănăilă, T. Berdilă)

Î N C H E I E R E

20 aprilie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Galina Stratulat
Mariana Pitic
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Finanțelor și de
Agenția Relații Funciare și Cadastru,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Relații
Funciare și Cadastru împotriva Axeniei Rotari, intervenienți accesorii Centrul
pentru drepturile omului și Ministerul Finanțelor cu privire la exproprierea
terenului agricol,

împotriva deciziei din 02 noiembrie 2021 a Curții de Apel Cahul,

c o n s t a t ă :

La 29 noiembrie 2011, Agenția Relații Funciare și Cadastru a depus cerere de
chemare în judecată împotriva Axeniei Rotari cu privire la exproprierea terenului
agricol.

În motivarea acțiunii a indicat că în conformitate cu Legea privind declararea
utilității publice a lucrărilor de interes național nr. 176 -XVI din 10 iulie 2008,
terenul agricol, care aparține Axeniei Rotari în proprietate privată cu nr. cadastral
XXXXX009 cu suprafața totală de 0,6083, amplasat în satul Giurgiulești raionul
Cahul, înregistrat la Oficiul Cadastral Teritorial Cahul la data de 26 noiembrie
2002 este supus exproprierii pentru cauză de utilitate publică de interes național
pentru construcția Portului Internațional Liber Giurgiulești.

A afirmat că în conformitate cu hotărârea Guvernului nr. 186 din 09 martie
2009 cu privire la unele măsuri privind asigurarea activității Portului Internațional
Liber Giurgiulești, Agenția a fost împuternicită să asigure prin intermediul
întreprinderilor subordonate realizarea prevederilor Legii nr. 176, precum și
asigurarea controlului comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor expropriațiilor la
proponeri de expropriere.

În rezultatul activității comisiei, în baza art. 9 al Legii nr. 488-XVI din 08
iulie 1999 și conform Hotărârii Guvernului nr. 186 din 09 martie 2009, Agenția
prin scrisoarea nr. 36-01-08/1636 din 18 august 2010 a prezentat oferta de
exproprie a terenului agricol privat cu nr. cadastral XXXXX009 cu suprafața totală
de 0,6083 ha la prețul de despăgubire calculat în suma de 48 355,66 de lei,
determinat în conformitate cu prevederile legislației vigoare.

Reclamanta a mai indicat că expropriatul a depus întâmpinare împotriva
ofertei de expropriere în formă scrisă, care a fost înregistrată în Agenție sub nr. M-

314 din 28 septembrie 2010, astfel, Axenia Rotari nu a acceptat oferta. Pârâta a fost invitată la ședința pentru soluționarea întimpinărilor expropriațiilor la propunerile de expropriere la data de 27 octombrie 2010, invitația cu nr. 36/01-08/2164 din 22 octombrie 2010.

În cadrul ședinței, expropriatul a solicitat schimbarea terenului cu echivalentul amplasat în municipiul Chișinău, sau compensarea despăgubirilor în sumă de 800 000 de lei, astfel, a indicat că părțile nu au ajuns la un numitor comun, iar pentru a lua decizia în fond asupra subiectului fiind necesară o examinare suplimentară și consultarea Guvernului privind posibilitatea oferirii unui alt teren agricol.

După consultările cu organele administrației publice, comisia nu a adoptat întâmpinarea expropriatului nr. 36/01-08/2280 din 01 noiembrie 2010 și prin oferta repetată nr. 36-01-08/1038 din 06 iunie 2011 privind expropriere a terenului agricol proprietate privată s-a propus în schimb la discreția expropriatului, un alt teren echivalent din cele existente, proprietate a statului, amplasate în: Sadova, r-nul Călărași; Sculeni, r-nul Ungheni; Plopi, r-nul Cantemir; Cairaclia, r-nul Taraclia. Întâmpinarea parvenită la data de 15 iulie 2011, înregistrată sub nr. R-210/11, prevede dezacordul total al ofertei, iar alte propuneri scrise de la titularul obiectului exproprierii nu au parvenit.

Astfel, conform procesului-verbal nr. 5 din 26 iulie 2011 s-a constatat că nu s-a ajuns la un acord comun cu proprietarul obiectului exproprierii și actele au fost expediate Agenției Relații Funciare și Cadastru pentru soluționarea exproprierii prin intermediul instanței de judecată.

Conform art. 13 al Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488-XIV din 8 iulie 1999, în cazul în care părțile nu ajung la un acord asupra exproprierii în modul stabilit la art. 9-12, exproprierea pentru cauză de utilitate publică nu poate fi făcută decât prin hotărâre judecătorească cu dreptă și prealabilă despăgubire.

Prin încheiere din 06 iunie 2012 a Judecătoriei Cahul a fost dispusă atragerea Ministerului Finanțelor, Ministerul Economiei și Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova ca intervenienți accesorii, în cauza civilă, la cererea de chemarea în judecată depusă de Agenția Relații Funciare și Cadastru împotriva Axeniei Rotari cu privire la exproprierea terenurilor agricole.

Prin hotărârea din 12 ianuarie 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central s-a admis acțiunea depusă de Agenția Relații Funciare și Cadastru împotriva Axeniei Rotari, intervenienți accesorii Centrul pentru drepturile omului și Ministerul Finanțelor cu privire la exproprierea pentru cauză de utilitate publică de interes național. S-a expropriat pentru cauză de utilitate publică de interes național în folosul statului terenul agricol cu suprafața de 0,6083 ha cu nr. cadastral XXXXX009 proprietate a Axeniei Rotari, cu încasarea în folosul Axeniei Rotari din bugetul de stat a sumei de 273 735 de lei. S-a încasat din bugetul de stat în folosul Axeniei Rotari cu titlu de cheltuieli de judecată suma de 1 550 de lei.

Invocând netemeinicia hotărârii primei instanțe, la 26 ianuarie 2021, Agenția Relații Funciare și Cadastru, a declarat apel, solicitând casarea hotărârii în partea încasării despăgubirii de expropriere.

La 12 februarie 2021 și ulterior la 30 iunie 2021, Ministerul Finanțelor a depus apel, solicitând casarea hotărârii în partea încasării din contul bugetului de stat a mijloacelor bănești cu titlu de expropriere și a cheltuielilor de judecată.

Prin decizia din 02 noiembrie 2021 a Curții de Apel Cahul s-au respins apelurile declarate de Agenția Relații Funciare și Cadastru și de Ministerul Finanțelor. S-a menținut hotărârea din 12 ianuarie 2021 a Judecătorei Cahul, sediul Central, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Relații Funciare și Cadastru împotriva Axeniei Rotari, intervenienți accesorii Centrul pentru drepturile omului și Ministerul Finanțelor cu privire la exproprierea terenului agricol.

Pentru a decide astfel, Colegiul a reținut că Axenia Rotari este proprietara de drept al terenului agricol cu nr. cadastral XXXXX.009, amplasat în extravilanul satului Giurgiulești, raionul Cahul.

Conform materialelor cauzei civile, Agenția Relații Funciare și Cadastru, în adresa intimă Axenia Rotari a fost expediată o ofertă privind exproprierea terenului agricol cu nr. cadastral XXXXX.009 pentru cauză de utilitate publică, cu propunerea achitării despăgubirii în sumă de 48 355,66 de lei, or, Axenia Rotari și-a exprimat dezacordul său cu oferta expediată.

Colegiul a mai reținut că părțile nu au ajuns la o înțelegere referitor la cuantumul despăgubirii ce urma să fie achitată intimă Axenia Rotari, în urma exproprierii terenului agricol.

Reținând prevederile art. 15 alin. (1), (2) și (5) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică, nr. 488-XIV din 08 iulie 1999, în vigoare din 20 aprilie 2000, Colegiul a considerat că prima instanță corect s-a expus asupra prețului terenului cu nr. cadastral XXXXX.009, amplasat în extravilanul satului Giurgiulești, raionul Cahul, ce aparține în drept de proprietate Axeniei Rotari.

Astfel, instanța de apel a considerat inexplicabile argumentele reprezentantului Agenției Relații Funciare și Cadastru, invocate în apelul declarat, privind aprecierea eronată de către instanța de fond a evaluării terenului litigios.

De altfel, Colegiul a considerat că nici suma de 48 355,66 de lei, oferită Axeniei Rotari de către Agenția Relații Funciare și Cadastru, la fel nu reprezintă o justă și echitabilă despăgubire, pentru terenul expropriat.

Prin prisma art. 46 alin. (1)-(2) din Constituția Republicii Moldova, Colegiul a considerat că prima instanță corect a ajuns la temeinicia pretențiilor Axeniei Rotari, precum că intimă urmează să-i fie achitată o despăgubire în mărime de 273 735 de lei, reieșind din prețul de 4 500 lei, pentru un ar de pământ.

La 24 ianuarie 2022, Ministerul Finanțelor a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea încasării din bugetul de stat a sumei despăgubirii de expropriere.

În motivarea recursului s-a indicat că instanțele de judecată ierarhic inferioare la examinarea cauzei au încălcat esențial și au aplicat eronat normele de drept procedural și material, ceea ce a dus la adoptarea unei soluții neîntemeiate.

Totodată, s-au invocat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanțele de judecată a normelor legale aplicabile speței.

La 01 martie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Agenția Relații Funciare și Cadastru a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea încasării din bugetul de stat a sumei despăgubirii de expropriere.

În motivarea recursului s-a indicat că instanțele de judecată ierarhic inferioare la examinarea cauzei au încălcat esențial și au aplicat eronat normele de drept procedural și material, ceea ce a dus la adoptarea unei soluții neîntemeiate.

Totodată, s-au invocat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanțele de judecată a normelor legale aplicabile speței.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 22 februarie 2022 instanța de recurs a comunicat intimațiilor recursurile, informând despre necesitatea depunerii referinței, or până la data examinării recursurilor careva referințe în adresa instanței nu au parvenit.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de Ministerul Finanțelor și de Agenția Relații Funciare și Cadastru, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile ca inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Ministerul Finanțelor și de Agenția Relații Funciare și Cadastru, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432, alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a recunoaște recursurile declarate de Ministerul Finanțelor și de Agenția Relații Funciare și Cadastru, ca fiind inadmisibile.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Ministerul Finanțelor și de Agenția Relații Funciare și Cadastru, împotriva deciziei din 02 noiembrie 2021 a Curții de Apel Cahul.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Galina Stratulat

judecătorii

Mariana Pitic

Victor Burduh